

25
MÄRTS
2025

P H P K

Littera

Kas koolides tuleks kehtestada telefonikeeld?

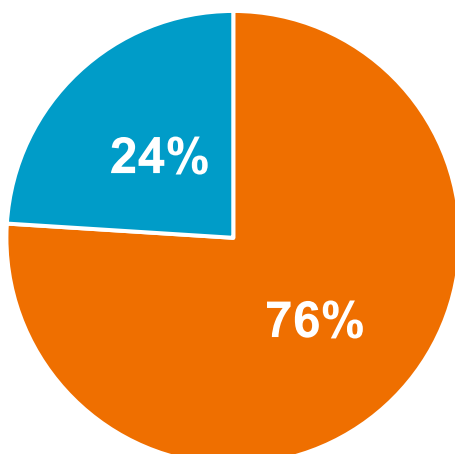
Aina enam räägitakse, et koolides tuleks kehtestada telefonikeeld, sest õpilased on igal vabal hetkel, samuti tunni ajal, kui see on keelatud, ninapidi telefonides ning see segab neil keskendumist ning uute teadmiste omandamist.

Koostasin küsitluse, et uurida, mida arvavad antud teemast meie kooli 9. klassi õpilased, kes on põhikooli lõpetas. Küsitluses, kus tuli vastata neljale küsimusele, osales 42 õpilast. Vastata tuli järgmistele küsimustele: kuidas suhtutakse sellesse, et koolis on telefonikeeld, kui suur on keskmine telefoni kasutusaeg teispäeviti ja laupäeviti ning kas nad piiravad ise või neil piiratakse (nt vanemad) mingil moel ekraaniaega.

31 õpilast (ligikaudu 76%) arvasid, et koolis pole telefonikeeld vajalik. Ülejäänud 11 koolinoort (umbes 24%) uskusid, et telefonikeeld on vajalik.

Kas telefonikeeld on vajalik?

- jah
- ei

Õpilased, kes olid telefonikeeldu vastu, arvasid, et telefone on väga vaja suhtlemisel näiteks sõprade, vanemate või klassikaaslastega. Lisaks on nende sõnul nutiseadet tarvis info leidmiseks, õppimiseks ja Studiumi kasutamiseks. Arvati, et iga inimene võiks seadmes veedetud aja üle ise otsustada.

Samas tehti ka ettepanek säilitada telefonikeeld 1.–7. klassi õpilastele. Seda põhjendati sellega, et 8. ja 9. klassi koolinoored peaksid ise saama aru, millal on liiga kaua telefonis oldud. Veel põhjendati, et oluline on seada omale eesmärgid ja mõelda, mida kõike kasulikku saab teha telefonis olemise asemel.

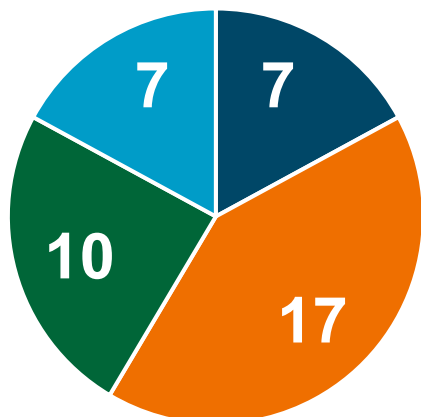

Õpilased, kes olid telefonikeeldu poolt, arvasid, et vahetundides peaksid silmad ja aju puhkama, et oleks õppetööle kergem keskenduda. Nende sõnul on juba paljudel noortel digisõltuvus, mis takistab noorte omavahelist suhtlemist. Ka nende poolt tehti ettepanek jätta telefonikeeld vaid 1.–7. klassi õpilastele.

Õpilaste keskmine telefoni kasutusaeg teispäeviti on väga erinev. Ühelt õpilaselt ma sellele küsimusele vastust ei saanud, selletõttu käib järgnev võrdlus 41 õpilase kohta. 1–2h veedavad telefonis 7 õpilast ja 3–4 tundi 17 noort, 5–6h 10 õpilast ning 7–10 tundi 7 noort. See näitab, et enamus õpilastest on teispäeviti telefonis keskmiselt 3–4 tundi.

Telefoni kasutusaeg teispäeviti

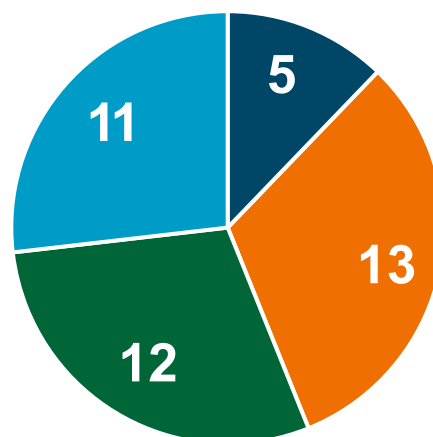
- 1–2h
- 3–4h
- 5–6h
- 7–10h

Laupäeviti on õpilaste telefonikasutusajad märgatavalt suuremad. 1–2h on telefonis 5 õpilast ja 3–4 tundi 13 noort. 5–6h veedavad telefonis 12 õpilast ning 7–10 tundi 11 noort. See tähendab, et enamus õpilastest veedavad laupäeviti telefonis aega 3–4 tundi, kuigi teiste aegade õpilaste arvuga võrreldes on vahe väga väike.

Telefoni kasutusaeg laupäeviti

- 1–2h
- 3–4h
- 5–6h
- 7–10h

Viimaks uurisin, kas õpilastel piiratakse või nad ise piiravad kuidagi oma ekraaniaega. 10 õpilast (24%) mainisid, et piiravad oma ekraaniaega ning ülejäänud 32 õpilast (76%) ei piira mingil moel oma ekraaniaega.

Vastust küsimusele, kas koolidesse tuleks kehtestada telefonikeeld, on keeruline öelda. Samas, kui see keeld on, siis tuleb sellega leppida. Vahetundides võiks olla erinevaid aktiivseid tegevusi, et õpilased saaksid mõtted nutiseadmest mujale.

Telefon on sõltuvustekitav ja samas ka hea abivahendi koolitöös. Kuidas leida see õige tasakaal, sellel küsimusele on keeruline õigesti vastata.

Mirjam Kalmus

😊 Littera naljanurk 😊

„Mis sa muudkui virised, Juku!“ noomib õpetaja.

„Näita kogu klassile, et sa oled ikka mees!“

„Õpetaja, ma häbenen riidest lahti võtta?“

Väike Juku on koos isaga korvpallivõistlustel.

„Issi, kas korvpallureid võib igäüks osta?“ küsib Juku.

„Miks sa seda küsid?“ imestab isa.

„No milleks neil muidu hinnasildid seljas on?“

Geograafiatunnis ütleb õpetaja: „Juku, palun, kas sa näitaksid mulle Hispaaniat?“

„Oi, õpetaja, seda ma küll teha ei saa – teie palgaga ei tasu Hispaaniast mitte unistadagi!“

Mis on maailma kõige levinum piinamisvahend?

Äratuskell.

Naljad valis raamatust „Juku juntsüklopeedia“
5.a klassi õpilane **Steven Reinas**

E-eksamid!

Uus ja huvitav või hoopiski hirmutav?

Kahe aasta pärast teevad 9. klassid esimest korda eesti keele eksamit arvutis ehk nad on esimesed, kes teevad e-eksamit.

Küsisin 24 õpilaselt, kes peavad põhikooli lõpetamiseks tegema lõpueksamid arvutis, kuidas neile see idee meeldib, mis neid selle juures hirmutab ja kas e-eksamites on ka midagi positiivset.

Uurisin, kuidas õpilased suhtuvad sellesse, et nad peavad tegema eksami arvutis. 8 õpilast arvas, et see ei meeldi neile ja 12 õpilasele meeldib see väga. 50% oli seda meelt, et e-eksamite formaat aitab paremini keskenduda ja 50% inimestest arvas, et see pigem raskendab keskendumist. 5 õpilast arvas, et võivad tulla trükivead ja 6 vastas, et arvuti/server jookseb kokku või elekter läheb ära. 9 õpilast oli seda meelt, et kõik läheb hästi ja mis ikka halvasti minna saaks.

E-eksami eelistena, võrreldes paber kandjal eksamiga, toodi välja, et saab kiiremini valmis, lihtsam parandada endal ja õpetajatel. Miinusteks pakuti, et server võib kokku joosta (paber on kindlalt laual), õpilased kiirustavad arvutis ja teevad rohkem vigu ja paljudel võib tekkida kiusatus kasutada arvutit spikerdamiseks.

Tänaseks on teada, et e-eksami tegemisel võib kasutada sõnaveebi keskkonda. Minu arvates on see hea võimalus, sest kasutame ka praegu eesti keele tundides seda keskkonda, kui mõne sõna tähendust või õigekirja ei tea. Loodame, et koolides ei kehtestata telefonidekeeldu, sest see võtaks ära hea võimaluse õppida eksamiks.

Kui saaks valida, kas teha eksam paber kandjal või arvutis, siis 46% õpilastest soovivad teha eksami arvutis ja 54% vastanutest sooviksid, et eksamid jääksid traditsiooniliselt paberile, sest nii on harjutud juba esimesest klassist alates ning suur muutus on hirmutav. Veel kardetakse vilkuvaid kuvareid, mis võivad segada keskendumist ja klõbisevaid klaviatuure. Arvati, et matemaatika eksam võiks siiski jääda paberile. Samuti hirmutab inglise keele eksamil arvutisse rääkimine.

Kui küsisin, kuidas võiks meie kool õpilasi veel paremini ette valmistada e-eksamiteks, siis 24 vastanutest olid 21 õpilast arvamusel, et kool võiks teha III vanuseastmele arvutiõpetuse tunnid, et saaks treenida arvutikasutamise vilumust ja enesekindlust. Samuti võiksid kõik õpetajad rohkem teha tunde arvutis. See muudaks tunnid huvitavamaks ning pakuks vaheldust õpikule ja töövihikule.

Kokkuvõtteks võib öelda, et õnneks hetkel väga suurt hirmu e-eksamite ees ei tunta ja aega valmistumiseks on veel 2 õppeaastat. Harjutamine pidavat meistriks tegema!

Andra Miia Vaher

Intervjuu Kersti Kivisooga

Jaauarikuus asus meie kooli tööle Kersti Kiviso, kes töötab direktori kohusetäitjana.

Millised on Teie esimesed muljed meie koolist ja siin õppivatest noortest ja õpetajatest?

Noored ja õpetajad on toredad ning mind hästi vastu võtnud. Kohe teisel nädalal sain näha kooli võimlemispidu ja kaasa elada toredatele kavadele. Lühikese kohtumise ja vestluse olen teinud lõpuklasside õpilastega. Kooli õppejuht Kersti, sotsiaalpedagoog Kaire, huvijuht Helen ja sekretär Evelin on suureks toeks olnud, kellega olen saanud kõike arutada ja kevadeks plaane teha.

Mis motiveeris Teid ajutist koolijuhi rolli vastu võtma?

Tahtsin aidata koolil käesoleva õppeaasta rahulikult lõpuni viia ning anda Paide linnavalitsusele aega otsida koolile just see kõige parem uus direktor. Kuna koolides töötavad inimesed mõtlevad enamasti töökohtade vahetustele suvevaheajal, siis on kevad see õige aeg, et otsima hakata. Valiku tegemist peab aga hoolega kaaluma ning selleks peab aega olema. Teiseks põhjuseks oli soov õppida paremini tundma Hammerbecki kooli õpilasi ja töötajaid, et tulevikus koolidevahelist koostööd tihendada. Ikka on lihtsam pöörduda ideid arutama inimeste poole, keda tunnend.

Milliseid muudatusi või uuendusi olete kaalunud meie kooli juhtimises?

Suuri uuendusi või muutusi ei plaani mina sisse tuua. Mõned harjumused info edastamises ja aruteludes on minul teistsugused kui Hammerbecki töötajatel, siis oleme arutanud erinevusi ja sobivad võtame ka siin koolis kasutusele. Kõige suuremaks tööks on praegu kooli arengukava koostamine ning paari uue töötaja leidmine. Üks plaan on küll. Juba

pikalt on arutatud mõlemas koolis õppetundide alguse nihutamist hilisemaks. Kuid see ei juhtu enne septembrit.

Kuidas Teie kogemus varasemates ametites aitab Teil siin koolijuhina edukas olla?

Kuna olen 6 aastat juhtinud sarnase suurusega põhikooli, siis direktori amet on mulle tuttav. Eelmisel õppeaastal olin lisaks Hillar Hansoo koolile ka väikese Tarbja Lasteaed-Kooli juht, seega võimalikud oodatavad raskused enda aja ja ressursi jagamisel kahe asutuse vahel olid mulle samuti teada. Eelmise aasta kogemus julgustas mind ka praegust väljakutset vastu võtma.

Kuidas suhtlete ja teete koostööd kooli juhtkonna ja õpetajatega, et lahendada võimalikke probleeme või väljakutseid?

Eks kõik inimesed on oma suhtlemisviisilt veidi erinevad. Mina olen oma loomult pigem

rahulik ja tasakaalukas. Kui kellelgi on mingid mured, siis neist räägime ühiselt. Kuna mind ei ole kogu aeg majas, siis jõuavad kõigepealt väljakutsed õppejuhini. Tema siis räägib mulle edasi, mis mured ja ka rõõmud on vahepeal ette tulnud ja püüan anda oma osa olukordade lahendamises.

Kui Teil oleks võimalus valida endale üks supervõime, et kooli juhtida, siis mis see oleks?

Mulle kuluks praegu ära superkiiruse võime, et liikumine kahe maja vahel hästi kiiresti toimuks ja ka ajas rändamine oleks hea. Kui kell on juba palju, aga teha on ka veel palju, keeraks kella tagasi ja nii saaks kõik asjad igaks õhtuks kiiremini tehtud.

Kuidas tagate, et ajutise juhina jääb koolile stabiilsus ja õpilased tunneksid ennast hästi?

Minu arvates tagab stabiilsuse õpetajate usaldamine – õpetajad oskavad oma tööd ja annavad endast parima, et õpilastel hästi läheks. Kui kõik inimesed saavad aru, et igapäev võib olla oma arvamus ja me ei pea alati kõiges samal arvamusel olema, kuid suhtleme üksteisega viisakalt, siis on suhted inimeste vahel ka paremad. Kui suhted inimeste vahel on head, siis tunnevad kõik ennast koolis hästi.

Millised väärtused on Teie jaoks kooli juhtimisel kõige olulisemad?

Minu jaoks on olulised lugupidav suhtumine, teise inimesega arvestamine, ausus ja ettevõtlikkus.

Suhtumine peab olema lugupidav kõigi vahel. Alati on kurb kuulda, kui mõne probleemi tekkimise korral süüdistatakse teist poolt. Konfliktis on kaks osalist, kelle mõlema käitumine või mõnikord hoopis halb tuju mõjutavad seda, kas olukord laheneb rahulikult. Tasub võtta aeg maha ja rahuneda, lu-

geda mõttes 10-ni või öelda, et räägime sellest homme.

Ausus on elus kogu aeg oluline. Ka õpetajana töötades kordasin õpilastele, et kui julgesid teha, julge ka tunnistada. Valetamine teeb olukorrad ainult hullemaks ja iga vale tuleb kunagi välja. Parem ütle kohe ausalt, mis juhtus ja püüa olukorda parandada.

Ettevõtlikkust pean oluliseks, sest magava kassi suhu hiir ei jookse. Kui midagi tahta, tuleb selle saavutamiseks samme astuda. Kui mõni inimene kuskil ainult viriseb, et kui halvasti kõik ümberringi on, siis on küll tahtmine öelda, et tee siis midagi, et kõik paremaks läheks. Ja veel, ainult igavatel inimestel on endal igav.

Kuidas Olete rahul õpilaste ja õpetajate vaheliste suhetega?

Niipalju kui ma näinud ja kuulnud olen, tunduvad suhted olevat head – õpilased on julged küsima ja pöörduma õpetaja poole. Eks ikka tuleb probleeme ette, kuid need tulebki selgeks rääkida. Kuigi, üks noormees jalutas mulle koridoris vastu telefon käes. Tema on siis vist see üks, kes ei austa kooli reegleid.

Kas probleemide lahendamine on teie jaoks lihtne?

Probleemide lahendamine pole kunagi lihtne – see on väga keeruline. Eriti keeruline on see siis, kui probleemi enam nagu polegi, kuid teine pool ei lõpeta ega taha aru saada, et asjad on selgeks räägitud, sest ta ei suuda taluda seda, et teine osapool saab olukorrast teistmoodi aru. Õnneks on mul koolis häid abilisi, kes aitavad probleeme lahendada.

Enrico Anton

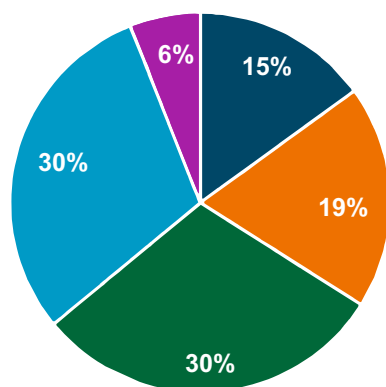
Spikerdamine – nutikus või petmine?

Viisin koolis läbi anonüümse küsitluse, saamaks teada, kas ja miks õpilased spikerdavad. Kas see on kerge pääsetee või hoopis geniaalne strateegia? Tulemused olid üllatavad või siis mitte.

Küsitluses osales 73 õpilast, kellest 70% on kasutanud spikrit, 1.–9. klassist.

Kui tihti sina spikerdad?

- mõnikord
- tihti
- mitte kunagi
- harva
- alati

Miks õpilased spikerdavad?

Vastused olid erinevad: mõned väitsid, et nad ei spikerda üldse, teised tunnistasid, et see on ellujäämisstrateegia kooli kiire elutempo juures ning kolmandate jaoks õppemeetod.

Võiks ju arvata, et vastus on „sest nad ei viitsi õppida“, aga tegelikult mitte! Enamik küsitletutest tunnistas, et nad õpiksid küll (nad ei spikerda lihtsalt lõbu pärast), aga lihtsalt pole aega: trennid, huviringid ja muusikakool võtavad suure osa päevast ning paljudes ainetes on korruga õppida. Koolis on liiga palju tuupimist ning vähe praktilisi ülesandeid, rühmatöid.

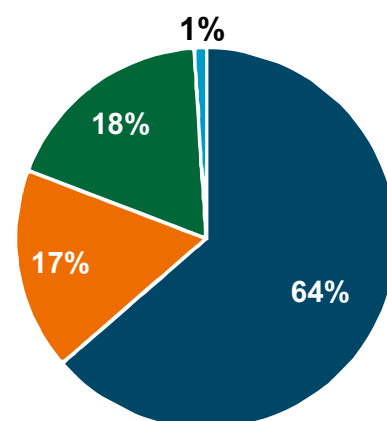
Mõned vastajad ütlesid, et spikerdamine aitab neil tegelikult õppida. Kuidas nii? Spikri koostamine tähendab, et materjal tuleb lühidalt ja loogiliselt kokku võtta – ehk siis spikri tegemine on hea meetod õppimiseks! Käsitsi kirjutatud spikker kinnistab teadmisi paremini kui viietunnine tuupimine.

Uurisin ka, mida peaks õpetaja tegema, kui ta tabab õpilase spikerdamast

Vastuseid oli seinast seinast: rangetest karistustest kuni... šokolaadi jagamiseni! Paljud vastajad olid nõ „vana kooli pooldajad“ – kui spikerdad, siis tuleb hinne "1" ja töö läheb prügikasti. Paljud õpilased arvasid, et spikerdajat ei peaks kohe karistama, vaid tuleks anda teine võimalus. Mõned pakkusid välja, et õpilane peaks tegema töö uuesti õpetaja valvsa pilgu all, et vältida korduvat spikerdamist.

Kas õpetajad saavad aru kui õpilased spikerdavad?

- mõnikord
- ei
- jah
- ei tea
- oleneb kuidas spikerdad

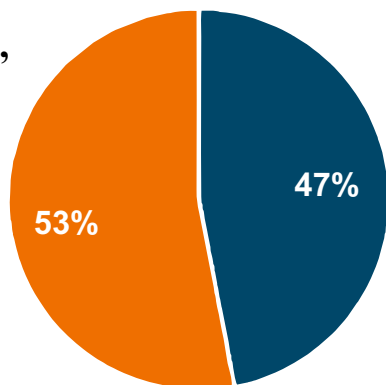

Hea oli tõdeda, et on ka neid, kes ei spikerda kunagi. Nende jaoks on oluline saada ausad tulemused ja õppida asjad selgeks.

Suur osa õpilasi tunnistas, et nad ei spikerda lõbu pärast, vaid neil pole lihtsalt aega õppida. Kooli kiire tempo, trennid ja huviringid võtavad palju aega ning kõike lihtsalt ei jõua. Siit saame järeldada, et spikerdamine ei ole lihtsalt laiskus. Küsitlusest selgub, et enamik õpilasi ei spikerda mitte sellepärast, et nad ei viitsi õppida, vaid neil pole alati aega või nad ei suuda kõike korruga meelde jätta. Mõne jaoks on spikerdamine „viimane päästerõngas“, mõne jaoks aga hoopis õppimise viis.

Kas tunned vahel, et spikerdamine on ainus viis kontrolltöö / tunnikontrolli läbimiseks?

- jah
- ei

Kas lahendus oleks vähem kodutöid ja paremini jaotatud kontrolltööd? Või peaks

koolis õpetama tõhusaid õppimismeetodeid, et spikerdamist polekski vaja? Mis Sina arvad? Kas spikerdamine on probleem või lihtsalt tark ajajuhtimine? Kas üldse on vaja nii palju hindelisi töid?

Aga kõige põnevama küsimuse vastust, kuidas täpselt spikerdatakse – ma siiski ei avalda. Olgu see saladus, mida teavad ainult õpilased ja võib-olla ka mõned õpetajad.

Rasmus Raudsepp
6.b klass

On alanud Eesti Raamatu Aasta

Kohtusime Järvamaa Keskraamatukogu lasteosakonna juhataja Heli Lepaga ja esitasime talle küsimusi.

Kas Järvamaa lasteraamatukogus on tulemas ka huvitavaid sündmusi, millest lapsed võiksid osa võtta?

Ikka tuleb. Näiteks on tulemas üritusi, mis on pühendatud kuulsale raamatuillustraatorile Ilon Wiklandi 95. sünnipäevale. Luuleprõmmi eelvoor juba veebruaris. Luuleprõmm on luulevõistlus, kus noored autorid ise esitavad oma varem avaldamata loomingut. Vaatama võib tulla meie fuajees olevat näitust „500 aastat eestikeelset raamatut“. Raamatukogu kolmanda korruse koridoris on fotonäitus „Eesti aabitsad läbi aegade“.

Milliseid uusi raamatuid on teie raamatukogus, mida soovitate lastel lugeda?

Soovitan lugeda „Ühe äpardi päevikuid“. Need raamatud on kirjutanud Jeff Kinney ja nendes raamatutes on ka palju lõbusaid illustratsioone, mis lastele meeldivad.

Millised raamatud olid eelmisel aastal kõige populaarsemad?

Hästi populaarsed raamatud olid laste seas Jaanus Vaiksoo raamatud. Neid on palju, sest

Jaanus Vaiksoo on avaldanud lastele üle kahekümne jutu- ja luuleraamatu. Palju laenutati ka Hugo Vaheri raamatuid, näiteks Väana jäljeküttide lugusid. Endiselt on üks populaarsemaid lastekirjanikke Astrid Lindgren. Tema raamatuid loevad siiani kõik suuremad ja väiksemad.

Milliseid raamatuid teie lugesite, kui te olite laps?

Mulle meeldis lugeda muinasjutte. Üks minu lemmikraamatuid oli „Viaplala lood“ ja muidugi ka Astrid Lindgreni „Bullerby lapsed“.

Heli Leppa küsitlesid Josephine Jõgi, Sigrid Peterson ja Henri Ruumet 5.a klassist. Artikli kirjutas Josephine Jõgi

EESTI SÖNARÄGASTIK

EESTI

EURO

HÜMN

KÕRVEKÜLA

PRESIDENT

SAAREMAA

TOOMPEA

EMAJÕGI

EUROOPA

ISAMAA

LAULUPIDU

RAEKODA

SUITSUPÄÄSUKE

VÖRTSJÄRV

EMAKEEL

HIIUMAA

KALEVIPOEG

PEALINN

RUKKILILL

TANTSUPIDU

K F G O L A J I C S A Z K K V
A J R F A D C F S A A L Õ E R
L U Z M K Y H N H A P L R R Ä
E M A J Õ G I I K R O I V K J
V S G P F U I X I E O L E D S
I C S W E U D M D M R I K S T
P W V K M A A I O A U K Ü Y R
O I T A M E L P P A E K L A Õ
E F A O P U D I P U L U A L V
G N X M I B I W N H S R X M U
G T O T Q W S P U N Ü T L N S
L O S R A E K O D A W M N J V
T E E M A K E E L V X I N A I
E K U S Ä Ä P U S T I U S H T
T T N E D I S E R P R A T K M

Littera 25 toimetus:

Andra Miia Vaher, Mirjam Kalmus, Mia-Mai Kirss, Rasmus Raudsepp, Enrico Anton, Emili Kõonurm, Steven Reinas, Sigrid Peterson ja Henri Ruumet